

Tourism and Recreation

<https://dergipark.org.tr/tourismandrecreation>

E-ISSN: 2687-1971

Turizm ve sakin şehir paradoksu: Seferihisar örneği*

Tourism and the slow city paradox: The case of Seferihisar

Koray Genç**

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Mudurnu Süreyya Astarıcı MYO, koray.genc@yahoo.com, 0000-0001-5477-4683

MAKALE BİLGİSİ/ARTICLE INFO

Araştırma / Research Article

Anahtar Kelimeler:

Turizm, Sürdürülebilirlik, Sakin Şehir, Seferihisar

Key Words:

Tourism, Sustainability, Slow City, Seferihisar

Gönderme Tarihi/Received Date:

18.11.2021

Kabul Tarihi/Accepted Date:

26.12.2021

Yayınlanma Tarihi/Published Online:

31.12.2021

DOI:

10.53601/tourismandrecreation.1025366

ÖZET

Uluslararası Sakin Şehirler Birliğine dâhil olunması, mikro destinasyonların pazarlama faaliyetleri için bir araç olarak görülmektedir ve konumlandırma stratejilerinde önemli bir yer tutmaktadır. Ayrıca sakin şehirlere olan ziyaretler bir alternatif turizm şekli olarak artış göstermektedir. Bu destinasyonlarda gerçekleşen turizm hareketliliğinin ideal bir şekilde yönetilememesi ise sakin şehir felsefesi ile çelişir durumları gündeme getirmektedir. Bu noktadan hareketle Türkiye'nin ilk sakin şehri unvanına sahip Seferihisar destinasyonuna ait çeşitli göstergeler üzerinden bir süreç yorumlaması gerçekleştirilmesi amaçlanmış ve çeşitli kuruluşlardan elde edilen veriler metin analizine tabi tutulmuştur. Göstergeler bağlamında, sakin şehirlerde gerçekleşen turizm hareketliliğine yönelik literatürde ifade edilen eleştirileri haklı çıkarır bir sürecin yaşanmaya başladığı ifade edilebilir. Seferihisar'ın sakin şehir ağına dâhil olmasıyla beraber turizm hareketliliğinin kısmen arttığı ve bu nedenle yapılaşma, bölgesel enflasyon, soylulaştırma, nüfus artışı gibi bir sakin şehir için istenmeyen gelişmelerin yaşandığı görülmektedir. Nihai olarak ideal turizm plan ve politikaları ile sürecin kontrol altında tutulması gerekmektedir. Aksi takdirde Seferihisar'ın sakin şehir sempatiğinin kurbanı olma yolunda ilerlediği yorumunu yapmak mümkündür.

ABSTRACT

Being included in the international slow cities association is seen as a tool for the marketing activities of micro destinations and has an important place in positioning strategies. In addition, visits to slow cities are increasing as an alternative form of tourism. The fact that the tourism activities in these destinations cannot be managed in an ideal way brings up situations that conflicting the slow city philosophy. From this point of view, it was aimed to make a process interpretation based on various indicators of Seferihisar destination, which has the title of Turkey's first slow city, and the data obtained from various institutions were subjected to text analysis. In the context of the indicators, it can be stated that a process has begun to justify the criticisms expressed in the literature on tourism mobility in slow cities. With Seferihisar's inclusion in the slow city network, it is seen that the tourism activity has increased partially and therefore undesirable developments for a slow city such as structuring, regional inflation, gentrification and population growth have been experienced. Ultimately, the process should be kept under control with ideal tourism plans and policies. Otherwise, it is possible to interpret that Seferihisar is on its way to becoming a victim of the slow city sympathy.

1. Giriş

Küreselleşmenin homojenleştirici etkisi hayatın her alanında kendisini göstermektedir. Söz konusu etki "disneyleşme", "mcdonaldlaşma" ve dünyada küreselleşme ile özdeşleşmiş Amerika Birleşik Devletleri'ne atıfla "amerikanlaşma" (Demirhan & Taylan, 2017) gibi ifadelerle somutlaştırılarak anlatılmaya çalışılmaktadır. McDonald's, Burgerking ve Starbucks gibi uluslararası işletmelerin standartlaşmış hizmet politikaları (Çıtak, 2016), onları küreselleşmenin sembolü haline getirmiş durumdadır. Burada sayılanlar ve benzeri birçok işletme, küçük şehirlerde dahi mantar gibi türemeye ve yerel kültürü bastırarak bir tek kültür oluşumuna sebep olmaktadır.

Böyle bir durumda küreselleşmenin öncüsü ülkelerinden/şehirlerinden başka yerleri ziyaret eden insanlar, günlük rutinindeki yemeklerini yemeye (hamburger); alışverişini yapmaya (jean); bildiği yerlerde konaklamaya (Hilton) ve eğlencesini (bar/pub) gerçekleştirmeye devam edebilmektedir. Talep edenlerin varlığının yanı sıra küresel sermayeli şirketlerin politikaları doğrultusunda farklılıkların ortadan kalkması, deneyim arayışındaki insanları ve yerel kültürleri büyük oranda olumsuz etkilemektedir.

Küresel sermayeli işletmelerin kuşatması altındaki şehirler, küreselleşmenin homojenleştirici etkisine yoğun bir şekilde maruz kalmaktadır. Gün geçtikçe içerisinde bulunduğu

* Bu makale 12-14 Kasım 2021 tarihleri arasında düzenlenen 3. Uluslararası Sürdürülebilir Turizm Kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuş "Turizm ve Sakin Şehir Paradoksu: Seferihisar Örneği" başlıklı bildirinin genişletilmiş halidir.

**Sorumlu yazar /Corresponding author.

Dr. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Mudurnu Süreyya Astarıcı MYO, koray.genc@yahoo.com, 0000-0001-5477-4683

coğrafyadan kopmuş ve “everywhere city (her yerin şehri)” (Akman vd., 2013) “klon şehir” (Semmens & Freeman, 2012) olarak isimlendirilen şehirler ortaya çıkmaktadır. Böylesi bir duruma tepki olarak yükselen sakin şehir felsefesi ise şehirlerin birbirinin kopyası olmaması, kimliksiz ve sıradan bir hal almaması düşüncesine dayanmaktadır (Ak & Bıçkı, 2016). Bu düşünceyle beraber birincil hedef, yaşam kalitesinin artırılması ve bu vasıta ile sakinlerin küreselleşmenin cezbediciliğine kapılmalarının önüne geçilmesidir.

Dünya çapında sakin şehir ağına dâhil olmuş şehir sayısı günden güne artış göstermektedir. Ancak bu yayılım, felsefeye uygun olmayan gelişmeleri de beraberinde getirmektedir. Artık sakin şehirler ağına dâhil olunması bir marka değeri (Ersavaş Kavanoz, 2015) ve sakin şehir ziyaretleri yeni bir turizm trendi olarak algılanmaktadır (Baykal & Ataberk, 2020). Türkiye çerçevesinde düşünüldüğünde de sakin şehir unvanı almak, tanıtım için bir araç olarak düşünülmektedir ve turizm pazarlaması için kullanılmaktadır. Ancak turizm gibi küresel ve tüketime dayalı bir sektörün sakin şehirlerde yükselişe geçmesi, yaşanan durumun sakin şehir felsefesine uygunluğu yönündeki tartışmaları da beraberinde getirmektedir. Honore (2008) sakin felsefesinin denge kelimesiyle tanımlanabileceğini vurgulamakta iken (Akt.; Ersavaş Kavanoz, 2015) turizm faaliyetleri ile arzulanan denge ortamının bozulması ve birçok olumsuzluğun gündeme gelmesi yüksek ihtimaldir. Bu durum sakin şehir felsefesi ve turizm arasında bir paradoksun varlığını işaret etmektedir. Öyle ki Türkiye'nin ilk sakin şehri unvanına sahip Seferihisar'ın Uluslararası Sakin Şehirler Birliğine dâhil olmasında büyük rol üstlenen sakin şehir temsilcisi Bülent Köstem, 2010 yılında verdiği bir röportajda; Sakin Şehirler Birliği Genel Merkezi'nin, turizm ve sakin şehir felsefesi arasında bir paradoks olduğunu kabul ettiğini şu ifadelerle açıklamıştır: “*Bu konuda İtalya'daki Cittaslow Birliği'nin de şöyle bir paradoksu olmuş: Bir şehir Cittaslow üyesi olduktan sonra ilgi merkezi oluyor ve insanları kendine çekiyor. Böylece şehir kalabalıklaşıp sükûnetini kaybediyor*” (Keskin, 2010: 129). Bu bağlamda Türkiye'nin ilk sakin şehri Seferihisar'a ait belirli göstergeler üzerinden turizm etkisinin yorumlanması ve sakin şehir felsefesine uygun olmayan gelişmelerin yaşandığının açığa çıkarılması, sakin şehir felsefesi ile turizm sektörü arasında bir paradoksun varlığının görüldür hale getirilmesi ideal bir amaç olarak görülmektedir. Araştırmanın sakin şehir ağına yer alan ve özellikle turizm pazarlamasında elini güçlendirmek amacıyla sakin şehir ağına dahil olma niyeti olan destinasyon yöneticileri için değerli çıktılar sağlayacağı düşünülmektedir.

2. Kavramsal Değerlendirme

2.1. Sakin Şehir Kavramı ve Felsefesi

İtalyanca “citta (şehir)” ve İngilizce “slow (yavaş)” kelimelerinin birleşiminden türetilmiş olan “cittaslow” kavramının Türkçe literatürde sakin şehir ve yavaş şehir olarak iki yaygın kullanımı bulunmaktadır. Mevcut literatürde yer alan açıklamalardan ve felsefenin öncülerinin görüşleri doğrultusunda bu çalışmada sakin şehir ifadesinin kullanımı uygun görülmüştür. Birçok araştırmacıya göre (Aslan & Güneş, 2016; Ekincek, 2014; Ersavaş Kavanoz, 2015) yavaş kelimesi olumsuz çağrışımlara neden olmaktadır. Türkiye'nin ilk

sakin şehri olan Seferihisar'ın o dönemki belediye başkanı ve dolayısıyla sakin şehir felsefesiyle resmi bir şekilde Türkiye'yi tanıştıran insan konumundaki Tunç Soyer'in, konu üzerine görüşleri şu şekildedir:

“Elbette yavaş kavramının ardında derin bir felsefe, çağın hız fetişizmine karşı bir duruş var ve o nedenle kullanmak çok anlamlı olabilirdi. Ancak İngilizce anlamından biraz farklı olarak yavaş sözcüğünün Türkçe algısının biraz miskinlik ve tembellek çağrıştırdığını düşünüp sakin şehir de karar kılmıştık. Üstelik sakin sözcüğü yavaşa göre biraz daha zengin bir içerik taşıyordu” (Karakas Özü, 2016: 159).

Sakin şehir, gerekli kriterleri sağlayan belediyelerin dâhil olabileceği bir belediyeler birliği olmakla beraber arkasında derinliği olan bir felsefenin ifadesidir. Bu felsefeyi anlamak için öncelikle çıkış noktasını bilmek gerekmektedir. Sakin şehir felsefesinin temelleri slow food (yavaş yemek) hareketine dayanmaktadır. Yavaş yemek hareketi, 1986 yılında Roma'daki İspanyol Merdivenlerinde bir fastfood restoranı olan McDonald's açılması için gerçekleştirilen çalışmalara tepki olarak, Carlo Petrini önderliğindeki bir grup aktivistin gösterileri sonucunda filizlenmiştir. 1989 yılında 15 ülke temsilcisinin katılımıyla Paris'te yapılan toplantıda yavaş yemek manifestosu imzalanmıştır (Slow food, 2021). Bu manifesto şu şekilde başlamaktadır: “*Sanayileşme işaretleri altında doğan ve gelişen bu yüzyılda önce makine icat edildi ve sonrasında bizlerin yaşam tarzı oldu. Hız bizim prangamız oldu. Aynı virüse av olduk: Geleneklerimizi bozan, özel hayatımıza saldırıda bulunan ve bizi fastfood tüketmeye zorlayan “hızlı hayat”*” (Slow Food Manifestosu, 1989). Nihai olarak yavaş yemek anlayışı hayatın birçok alanında; birçok insan için harekete geçme adına teşvik edici olmuştur ki bunlardan birisi de sakin şehirdir. 1999 yılında İtalya/Toskana bölgesinin küçük bir kasabası olan Greve in Chianti'nin eski belediye başkanı Paolo Saturnini'nin yaşam kalitesini yükseltmek amacıyla farklı bir kalkınma modeli ideali, Bra (Francesco Guida), Orvieto (Stefano Cimicchi), Positano (Domenico Marrone) belediye başkanları ve yavaş yemek hareketi başkanı Carlo Petrini tarafından da benimsenmiştir ve günümüzde sakin şehirler olarak anılan küresel bir belediyeler birliği halini almıştır (Cittaslow, 2021).

Sakin şehir hareketi, “*insanların birbirleriyle iletişim kurabilecekleri, sosyalleşebilecekleri, kendine yeten, sürdürülebilir, el sanatlarına, doğasına, gelenek ve göreneklerine sahip çıkan ama aynı zamanda alt yapı sorunları olmayan, yenilenebilir enerji kaynakları kullanan, teknolojinin kolaylıklarından yararlanan kentlerin gerçekçi bir alternatif olacağı hedefiyle yola çıkmıştır*” (Cittaslow Türkiye, 2021). En kapsamlı ifadeyle şehir sakinlerinin yaşam kalitesinin artırılması ideali doğrultusunda hareket edilmektedir. Miele'ye (2008) göre sakin şehir hareketi, yavaş yemek felsefesini şehirlerin tasarımında ve planlamasında kullanmayı amaçlayan küçük şehirlerin uluslararası örgütlenmesidir. Öyle ki hareket Avrupa temelli olmasına rağmen küreselleşmenin ve kapitalizmin dünyada sembol noktası konumundaki Amerika da dahi taraftar toplayabilme potansiyeline ulaşmıştır (Mayer & Knox, 2006) ve orada da ağı dâhil olmuş iki şehir bulunmaktadır. Güncel rakamlara göre dünya çapında 31 farklı ülkede 278 şehir birliğe dâhil olmuştur. Türkiye'den birliğe dâhil olan şehir sayısı 18'dir (Cittaslow Türkiye, 2021).

Şekil 1: Cittaslow Logosu

Kaynak: Cittaslow Türkiye, 2021.

Uluslararası Sakin Şehirler Birliğinin logosu yavaş yemek hareketinde olduğu gibi salyangozdur. Sakin şehirler birliği logosunu ayıran ise turuncu renkli salyangoz figürünün şehri temsilen modern ve tarihi binaları üzerinde taşıyor olmasıdır.

Salyangoz figürü ile verilmek istenilen mesaj şu şekilde açıklanmaktadır (Değirmenci & Sarıbiyık, 2015; Sırım, 2012; Yalçın & Yalçın, 2013; Zengin & Genç, 2018): “Yavaş, temkinli, ancak kararlı bir şekilde ilerleyen salyangoz, cüssesinden beklenmeyecek mesafeler aşmakta; bunu yaparken de geçtiği yerlerde ince bir iz bırakmaktadır”.

2.2. Turizm ve Sakin Şehir Tartışmaları

Uluslararası Sakin Şehirler Birliğine üye olan şehirler, felsefenin getirmiş olduğu etkilerin yanında turizm adına da olumlu ve olumsuz etkilerle karşı karşıya kalmaktadırlar. Birliğe üye olunmasının önünü açan kişilerin ve kurumların amaçlarından bağımsız olarak ifade edilebilir ki küçük şehirler için sakın şehirler birliğine dâhil olunması, markalaşma ve şehir pazarlaması adına bir girişim halini alabilmektedir. Sakin şehir markası ile şehirlerin tanınırlığı artmaktadır (Zengin & Genç, 2018;) ve söz konusu şehirler turistler için cazibe ve çekim merkezi konumuna ulaşmaktadır (Baykal & Ataberk, 2020; Çokal vd., 2020; Çıtak, 2016; Grzelak-Kostulska vd., 2011). Nihai olarak yaşanan süreçlerin sakın şehir felsefesiyle çeliştiği ve dahası birliğe dâhil oluşun dahi felsefeyi benimsemekten öte turizm için bir araç olarak görüldüğü yönünde tartışmalar kendini göstermektedir. Öyle ki sakın şehir yöneticilerinin görüşleri üzerinden gerçekleştirilen bir araştırmada, sakın şehirlerin destinasyonun imajını güçlendirdiği ve markalaşmasında bir araç olarak görüldüğü (Ekincek, 2014) sonucuna ulaşılmıştır ki bu sonuç eleştirel tartışmaları haklı çıkarmaktadır. Cittaslow Türkiye (2021) resmi internet sitesinde “Güneydoğu'nun Sakin Şehri 'Halfeti' Yeni Sezonda 1 Milyon Turist Hedefliyor” başlığıyla sunulan içerik de tartışmaları olağan gösteren bir örnektir.

Sakin şehir özelliği destinasyon pazarlamasında başarılı bir konsept haline gelmesi durumunda, korumayı ve iyileştirmeyi amaçladığı kaynakları erozyona uğratma riskini de beraberinde getirmektedir (Nilsson vd., 2011). Bu risk sadece fiziksel kaynaklarda bulunmayıp, değerler üzerinde de söz konusu olabilmektedir. Turizm hareketliliği nedeniyle sakın şehir felsefesiyle çelişir şekilde gündeme gelebilecek olumsuzluklar; kalabalıklaşma, aşırı kaynak kullanımı, kirlilik

(çevre ve gürültü), soylulaştırma, fiyat seviyelerinin yükselmesi ve geleneksel yaşamın terk edilmesi şeklinde sıralanabilir. Bu şehirler kriter gereği düşük nüfusa sahip (50.000'e kadar) yerleşim birimleridir ve altyapıları da ona göre hazırlanmıştır. Ancak yüksek turizm sezonlarında mevcut altyapıya baskı oluşturabilecek nüfusla karşılaşabilmektedirler. Örneğin Halfeti'ye 6000 araç girişinin olduğu günler yaşanmaktadır (Çıtak, 2016). Söz konusu destinasyonların fiziksel taşıma kapasitesinin aşılmasıyla beraber çevre ve gürültü kirliliği de yaşanabilmektedir. Dahası sakın şehirlere yönelik turizm hareketliliği alternatif turizm faaliyeti kapsamında yer almasından dolayı ziyaretçi baskısı tüm yıl hissedilir şekilde gerçekleşebilir.

Sakin şehir unvanıyla ve devamındaki turizm gelişimiyle ilgi çeken şehirlerin karşı karşıya kaldığı bir diğer risk soylulaştırmadır. Sakin şehir felsefesinin doğuş yeri olan İtalya'da araştırma yürüten Nilsson vd. (2011), Milano ve Torino gibi şehirlerde işyerleri bulunan zenginlerin ikamet yeri olarak yakın sakın şehirleri tercih edebildiklerini ve fiyatları yükseltmenin yanında şehre hiçbir katkılarının olmadığını belirtmektedirler. Ayrıca yerel halkın kiralardan, konut ve arsa satışından elde ettikleri yüksek gelirleri nedeniyle geleneksel yaşam tarzından uzaklaşacağı kaygısı da ifade edilen görüşlerdendir (Ak & Bıçkı, 2016). Dahası yeni yapıların sakın şehir mimarisine uygun olmayan şekilde inşa edilmesi de söz konusu olabilmektedir. Özellikle ikincil konut sakinlerinin konfor beklentilerini ön plana koyan düşünceleri, uygun olmayan yapılara sebebiyet verebilir.

İkincil konut sakinlerinin yanında şehre uzun süreli sakın olarak gelen bir diğer kesim turizm çalışanlarıdır. Bu kesimin fiyatlar üzerinde ikincil konut sakinleri kadar etkisinin olmayacağı düşünülse de ikincil konut sakinleriyle beraber sosyokültürel anlamda çatışmaları gündeme getirebilirler. Ayrıca gerek ikincil konut gerekse de iş amaçlı şehre olan göç nedeniyle konut ihtiyacı oluşacaktır ki bu ihtiyacın karşılanması, sakın şehirler adına büyük önem arz eden tarım alanlarının yerleşime açılması anlamına gelmektedir.

Sakin şehirlerin turizm talebiyle karşılaşması durumunda geleneksel yaşamın ve özellikle geleneksel iş kollarının terk edilmesi olası sonuçlardandır. Turizme yönelik etkinliklerin gerçekleştirileceği tesislerin sayısında olağan dışında bir artış yaşanabilir. Mayer & Knox (2006) her ne kadar eleştirel yaklaşımla da Hersbruck ve Waldkirch sakın şehirlerinin, eğlence amacıyla yakınlarındaki büyük şehirler için önemli birer alternatif konumunda olduğunu belirtmiştir. Benzer durumla karşılaşan destinasyonlarda turizme yönelik iş gerçekleştirmenin daha fazla gelir getirdiği algısının ve özellikle gençlerin geleneksel işleri sürdürme isteğinin olmamasının etkili olduğu ifade edilebilir.

Sakin şehir destinasyonlarında fiziksel taşıma kapasitesi problemlerinin kronik hale gelmesi ve turizmin tüm olumsuz etkilerinin kendisini göstermesi ile beraber sakinliğin ve özgün özelliklerin kaybedilmesi gündeme gelebilmektedir. Böylesi bir durum sosyal taşıma kapasitesinin sınırlarının zorlanması da gündeme getirebilir ve turizme karşı bir toplumsal muhalefet hali oluşabilir.

3. Yöntem

Seferihisar'ın sakin şehir ağına dâhil olduğu 2009 yılından itibaren yaşanan sürecin değerlendirilmesi amacıyla, turizm hareketliliği ve kentsel yaşamla ilgili çeşitli göstergelere ait verilere ihtiyaç duyulmuştur. Bu göstergeler nüfus, konaklamalı turist sayısı, mesken sayısı ve emlak fiyatları şeklinde olup göstergelere ait veriler Kültür ve Turizm Bakanlığı, Türkiye İstatistik Kurumu ve Sahibinden.com internet sitelerinden açık erişim şeklinde edinilmesinin yanında Seferihisar Belediyesi'ne yapılan kişisel başvuru yoluyla da elde edilmiştir. Verilerin resmi kurumlardan elde edilmiş olması araştırmanın geçerliği ve güvenilirliği için değerlidir. Elde edilen ikincil veriler üzerinde metin analizi gerçekleştirilmiştir.

O'Leary (2017), doküman analizi ve metin analizi arasında küçük bir fark bulunduğunu belirtmiştir. Araştırmacıya göre dergiler, raporlar, mektuplar gibi kaynaklar doküman olarak değerlendirilebilir iken televizyon, radyo yayınları, videolar, internet siteleri ve internet forumları gibi kaynaklardan edinilen veriler daha geniş kapsamlı bir terimle "metin" olarak değerlendirilmelidir. Bu görüş doğrultusunda araştırma verilerinin bazılarının kişisel iletişim yollarıyla (mail, telefon), bazılarının ise internet sitelerinden açık erişim şeklinde (indirilebilir ve indirilemez özellikte) elde edilmesinden dolayı bu çalışmada metin analizi gerçekleştirildiğinin ifade edilmesi daha uygundur. Elde edilen verilerden ilgili kısımlar araştırmaya dâhil edilmiş ve turizmle ilişkilendirerek yorumlanmıştır.

4. Bulgular

Tablo 1'de Seferihisar destinasyonunda konaklama gerçekleştirmiş turist sayısı ve geceleme verilerine yer verilmiştir. Her iki kalemde de bir istikrardan bahsetmek mümkün değildir. Bu istikrarsız seyirden dolayı 2009 yılında dâhil olunan sakin şehirler birliğinin etkisini yorumlamak mümkün değildir. Daha açık bir ifade ile sakin şehir ağına dâhil olunmasının geceleme gerçekleştiren turist sayısını artırdığını söylemek mevcut veriler ile mümkün değildir. Ancak birçok çalışmaya (Coşar, 2013; Çıtak, 2016) dayandırılarak Seferihisar'ın günübirlik ziyaretçi sayısının geceleme yapanlara kıyasla çok daha fazla olduğunu söylemek mümkündür.

Tablo 2'de yer alan mesken sayılarının artış eğilimini doğrudan turizm etkisiyle ilişkilendirmek mümkün olmamakla beraber turizm etkisi yadsınamaz. Sakin şehir ağına dâhil olunan 2009 yılında 15 olan otel binası sayısı istikrarlı bir artışla 2021 yılında 163'e yükselmiştir. Bu durum istikrarlı olmasa da turizm talebinde bir artış yaşanmasının sonucu olarak açıklanabilir. İşyeri sayısında yaşanan artış da kısmen turizm talebiyle ilişkilendirmek mümkündür. 2018 yılında faaliyete geçmiş olan ve şu an için tek olan yer altı garajı da destinasyon içerisindeki günlük araç yoğunluğunun bir göstergesidir.

Şehirde konut ve havuz yapılarının sayısında çarpıcı artışlar bulunmaktadır. Konut sayısındaki artıştan nüfus artışı yaşandığı çıkarımı yapılabilir ki tablo 3'de nüfus artışı yaşandığı net bir şekilde görülmektedir. Nüfus artışı; dışarıya göçün olmaması, turizm nedeniyle istihdam imkânının oluşmasıyla şehrin göç alması ve ikincil konut sakinlerinin artışı ile açıklanabilir. Havuz sayısındaki istikrarlı ve özellikle 2018 yılından itibaren gerçekleşen dikkat çekici artış, sayılardan anlaşılacağı üzere sadece oteller ile ilişkilendirilemez boyuttadır. Sayılar, yeni yapılan konutların bazılarının içerisinde havuz da bulunduğunu işaret etmektedir. Şehirde havuzlu, lüks konutlar inşa edilerek yöre mimarisiyle uyumlu olmayan bir şehirleşme süreci yaşanmaktadır. Bu durum turizm soylulaştırması sürecinin göstergesidir.

Tablo 3'te 2009-2020 yılları arası nüfus bilgilerine yer verilmektedir. Sadece 2011 yılında nüfus azalışı gerçekleşmiş iken sakin şehir ağına dahil olunmasının hemen akabinde en yüksek oranda artış gerçekleşmiştir. Nüfus artış hızını turizmle ilişkilendirebilmek için değişim oranlarına bakılması ve bu oranların farklı yerleşim birimleriyle kıyaslanması gerekmektedir. Bu düşünceyle Seferihisar ve İzmir karşılaştırması yapıldığında Seferihisar nüfusunun belirgin bir şekilde hızlı yükseldiği sonucuna ulaşılmaktadır. Sadece 2011 ve 2015 yıllarında İzmir nüfusu daha fazla oranda yükselmiştir.

Bölgenin turistikleşmesi, otel yatırımlarının artması, göç alması ve ikincil konut talebinin oluşması sonucunda arazi fiyatlarında yaşanan yükselişler ile bölgesel enflasyon etkisi söz konusu olabilmektedir. Seferihisar'da kiralık ve satılık emlak fiyatlarına bakıldığında kısa süre zarfında hızlı yükselişlerin olduğu gözükmektedir. Şekil 2, Seferihisar'da kiraların son dört

Tablo 1: Seferihisar Konaklamalı Turist Sayısı

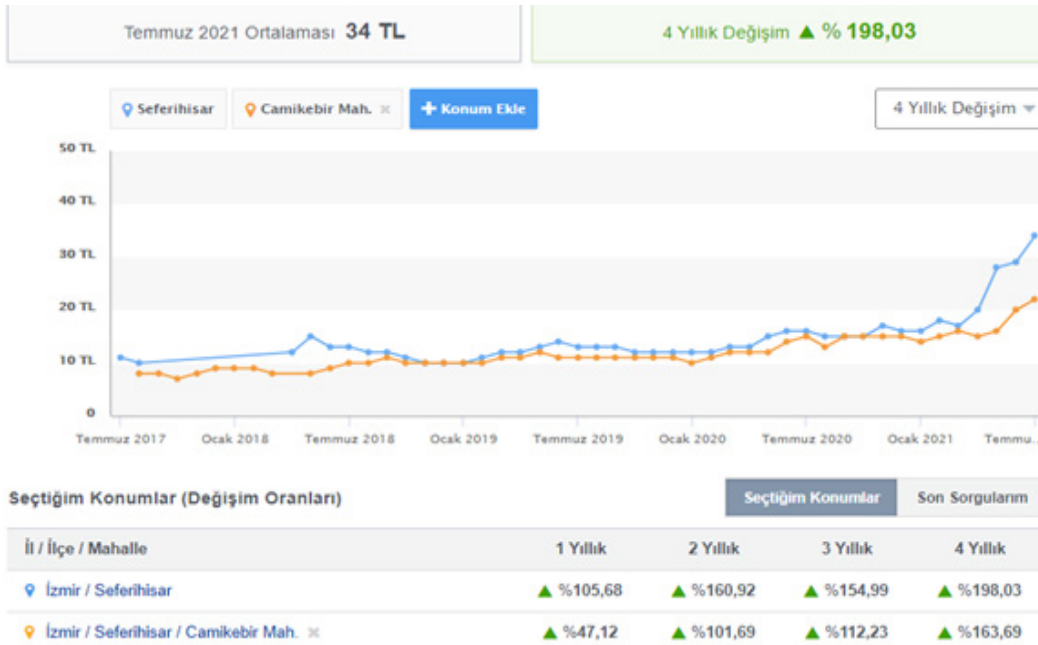
	Belediye Belgeli		Toplam	Ortalama Geceleme	Bakanlık Belgeli		Toplam	Ortalama Geceleme	Genel Toplam
	Yabancı	Yerli			Yabancı	Yerli			
2009	3.307	19.162	22.469	1,4	16 985	23 950	40 935	2,5	63.404
2010	1.364	20.501	21.865	1,8	11	230	241	3,0	22.106
2011	2.975	14.852	17.827	2,9	23 785	7 743	31 528	5,5	49.355
2012	5.502	44.462	49.664	1,5	18 921	1 653	20 574	5,7	70.238
2013	32.450	72.841	105 291	1,7	14 169	33 910	48 079	1,8	153.370
2014	7.430	17 058	24 488	1,6	24 381	33 443	57 824	6,3	82.312
2015	8 375	28 587	36 962	2,3	68 344	47 687	116 031	4,0	152.993
2016	2 078	70 163	72 241	1,5	22 663	47 304	69 967	4,2	142.208
2017	4 293	12 428	16 721	4,4	30 887	42 050	72 937	3,1	89.658
2018	4 829	16 261	21 090	3,9	22 456	24 745	47 201	5,1	68.291
2019	8 958	22 545	31 503	2,8	44 379	50 431	94 810	2,1	126.313
2020	508	8 802	9 310	2,9	2 163	17 650	19 813	2,0	29.123

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2021.

Tablo 2: Çeşitli Mesken Sayıları (2009-2021)

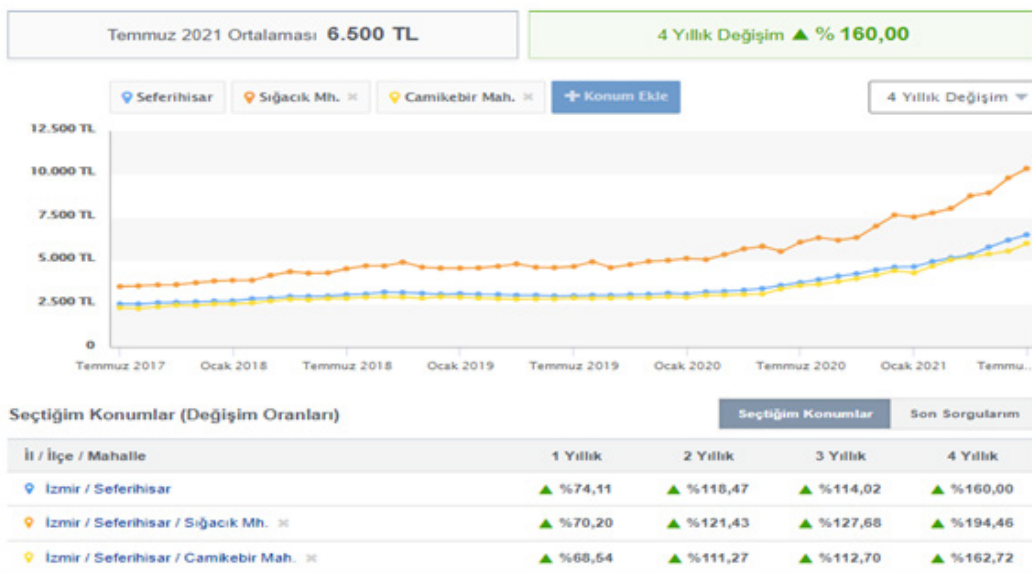
Tür	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Otel	163	141	129	122	110	57	48	46	29	23	23	18	15
Yeraltı Garaj	1	1	1	1									
Özel Garaj	10	10	11	10	9	9	7	7	6	6	5	5	5
Okul	13	13	13	11	11	11	11	7	7	7	7	7	6
Havuz	287	284	275	92	89	67	60	55	51	50	47	7	6
İşyeri	4.578	4.481	4.241	3.507	3.232	2.884	2.628	2.430	2.209	2.006	1.671	1.510	1.419
Konut	44.053	42.251	38.367	35.375	31.864	27.340	24.604	22.120	19.920	18.316	16.834	15.486	14.284

Kaynak: Seferihisar Belediyesi (Kişisel Görüşme).

Şekil 2: Seferihisar Kiralık Emlak Endeksi

Kaynak: Sahibinden, 2021.

Şekil 3: Seferihisar Satılık Emlak Endeksi

Kaynak: Sahibinden, 2021.

Tablo 3: Seferihisar Nüfus Verileri

Yıl	Erkek	Kadın	Toplam	Değişim Oranı Seferihisar	Değişim Oranı İzmir
2009	15.026	13.577	28.603	%6,15	%1,90
2010	18.599	14.056	32.655	%14,16	%2,08
2011	16.295	14.595	30.890	%5,40 (-)	%0,41
2012	16.366	15.101	31.467	%1,86	%1,01
2013	17.645	15.943	33.588	%6,74	%1,38
2014	18.634	17.326	35.960	%7,06	%1,28
2015	18.614	17.721	36.335	%1,04	%1,34
2016	19.141	18.556	37.697	%3,74	%1,32
2017	21.186	19.599	40.785	%8,19	%1,32
2018	22.361	21.185	43.546	%6,76	%0,95
2019	22.400	22.126	44.526	%2,25	%1,08
2020	24.246	24.074	48.320	%8,52	%0,62

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, 2021.

yıldaki değişimini göstermektedir. Seferihisar genelinde kira fiyatları dört yılda %198,03 artmış iken Camikebir Mahallesi kiralari %163,96 artmıştır. Dikkat çekici bir nokta 2021 yılındaki artış hızıdır. Bu hızı küresel COVID-19 pandemisi nedeniyle kalabalık şehirlerden kaçış davranışıyla ilişkilendirmek mümkündür.

Şekil 3'de Seferihisar ve iki mahallesindeki satılık emlak fiyatlarının dört yıllık değişimi yer almaktadır. Seferihisar genelinde satılık emlak fiyatlarındaki dört yıllık değişim %160,00 olarak gerçekleşmiştir. İlçede turizm faaliyetlerinin yoğunlaştığı Sığacık Mahallesiindeki artış ise %194,46 ile ilçe genelinde gerçekleşmiştir. Seferihisar destinasyonunun İzmir'in nispeten turistik olmayan yerleşim birimlerinden birisi olan Ödemiş ile kıyaslanması sonucunda turizm etkisi daha anlaşılır olmaktadır. Öyle ki Ödemiş'te dört yıllık fiyat değişimi %90,48 olarak gerçekleşmiştir. İzmir genelinde ise dört yıllık fiyat değişimi %135,61'dir.

5. Sonuç ve Öneri

Sakin şehir hareketinin amaçlarına yönelik sakin şehir yöneticilerinin algıları ile ilgili yapılan bir araştırmaya göre 70 yöneticiden 41'i destinasyonun sürdürülebilir olarak pazarlanmasını birinci derecede önemli görmüştür (Ekincek, 2014). Sakin şehir ağına dâhil olunmasının turizm öncelikli bir girişim olduğu literatürde sıklıkla ifade edilmekte iken bizzat yöneticilerin ağzından duyulması daha da değerlidir. Bu bağlamda sakin şehir felsefesi ile turizm faaliyetleri arasında bir paradoksun varlığının sorgulanması oldukça makul durmaktadır. Özellikle sakin şehir ağına bulunmakla beraber kitle turizmine de hitap eden bir destinasyon olan Seferihisar'da bu kaygılarla bir araştırma yapılması önem arz etmektedir.

Seferihisar'da sakin şehir ağına dâhil olunmasından 2018 yılına değin istikrarlı bir turist sayısından bahsetmek mümkün değildir. Ancak hemen hemen her yıl nüfusunun üzerinde turiste ev sahipliği yapmaktadır. Mevcut konaklama talebinin destinasyonda bir turizm baskısına neden olup olmadığını bu araştırma ile açıklamak güç olmakla birlikte gününbirlik taleple beraber bir baskının oluştuğu ifade edilebilir. Öyle ki Çıtak'a göre (2016) sakin şehirler daha çok gününbirlik turistler ağırlamaktadır ki Seferihisar özelinde araştırma yürüten Coşar (2013), gününbirlik ziyaretçi talebinde önemli bir artış yaşandığı

sonucuna ulaşmıştır. Her ne şekilde olursa olsun hem sakin şehir ağına yer alması hem kitle turizmi ve kültür turizmüne uygun arzı ile Seferihisar turist çeken bir destinasyondur. Tablo 2'de görüldüğü üzere otel sayısı, istikrarlı ve hızlı bir şekilde artmıştır.

Göstergeler bağlamında Seferihisar'da turizm nedeniyle sakin şehir felsefesine uygun olmayan gelişmelerin yaşandığını söylemek mümkündür. Bunlardan birisi ikincil konut sakinlerinin artan nüfusedir. Bu çıkarım konut sayılarındaki artıştan rahatlıkla gerçekleştirilebilir. Ak Çetin & Akpınar (2021), ilçede inşaat sektöründe faaliyet gösteren işletme sayısının olağanüstü boyutlara ulaştığını ifade ederek satışta olan konutların %48'inin yeni konut olduğu verisini paylaşmıştır. Şehre yeni yerleşmeler sadece demografik değişikliklere neden olmamakta ekonomik ve toplumsal yapıyı da derinden etkilemektedir. Ekonomik perspektiften bakıldığında turizm talebini karşılamak adına hızla artan otel yatırımları (2009 yılında 15'den 2021'de 163'e) ile beraber ikincil konut ve konut arzı talebiyle bölgesel enflasyon yaşanır olmuştur. Kira ve satılık fiyatların da olağan dışı artışlar yaşanmaktadır. İkincil konutlarla ilişkilendirilebilecek bir diğer veri ise ilçedeki havuz sayısıdır. Öyle ki sakin şehir ağına dâhil olunan 2009 yılında sadece altı olan havuz sayısı 2021 yılında 287'ye yükselmiştir. Bu veri, otellerin havuzları da dikkate alınmakla beraber ikincil konutların içerisinde havuz bulunduracak lüksükte yapıldığını işaret etmektedir. Dolayısıyla yöreye ait mimarinin dışına çıktığı ve bir soylulaştırma süreci yaşandığı ifade edilebilir. Yeni konutların dışında tüketim mekânları da soylulaştırmayı işaret etmektedir ki Sığacık Kaleiçi'nde böyle bir süreç açıkça yaşanmaktadır. Köstem & Yüksel (2020), bu muhitin yeni restoranlarıyla, butik otelleriyle kapitalizmin temsil mekânı olma riskiyle karşı karşıya olduğunu belirtmiştir.

Seferihisar'da turizm hareketliliği nedeniyle zaman zaman rahatsız edici düzeyde kalabalıklaşmaların yaşandığı ifade edilebilir. Bu durum çeşitli araştırmalarla da ortaya koyulmuştur (Doğan vd., 2014; Dündar & Sert, 2018). Bir sakinin ifadeleri kalabalık kaynaklı rahatsızlığı net bir şekilde göstermektedir: "Kalabalık arttığı için yaşamımız zorlaştı. Özellikle hafta sonları trafik yoğunluğu rahatsız edici. Seferihisar'daki mevcut durum bu kalabalığı kaldıramıyor" (Coşar, 2013: 80). Söz konusu kalabalık hali sadece insan varlığı ile değil yoğun araç trafiğiyle

de ilgilidir ki yaya trafiğinin teşvik edildiği sakin şehirler için araç fazlalığı daha büyük bir sorunun işaretidir. Bu sorun şehir yöneticilerinin de dikkatini çekmiş olmalı ki genellikle büyük şehirlerde ihtiyaç duyulan yeraltı otopark projesi için çalışmalar yürütülmektedir (İzmir Büyükşehir Belediyesi, 2020). Dahası işler durumda bir adet yer altı otoparkı bulunmaktadır.

Turizm faaliyetlerinin oluşturduğu kalabalıklaşma geçici bir durum olarak düşünülebilir iken ikincil konut sakinlerinin kalıcı sakin haline dönüşmesi ve iş amaçlı gelişler sonucunda il ortalamasına göre hızlı bir nüfus artışı yaşanmaktadır. Bu nüfus artışı esasında küçük bir yerleşim yeri olan Seferihisar için çok farklı boyutlarda problemleri gündeme getirmektedir. Seferihisar'da algılanan kentsel yaşam kalitesi üzerine gerçekleştirilen nitel bir araştırmada (Coşar, 2014: 233) "Çocuklarımız daha kalabalık sınıflarda ders yapmak zorunda kalıyor" ifadesiyle bir sakin görüşlerini açıklamıştır. Söz konusu araştırmanın yapıldığı yıl yedi olan okul sayısının 2021 yılında 13'e çıkması görüşün geçerliliğini göstermektedir. Ayrıca artan nüfusunun ihtiyaçlarının yerel kaynaklarla karşılanması güçleşmektedir ki bu durum sakin şehir olarak Seferihisar'ı, kendi kendine yeten şehir tanımının dışına çıkarmaktadır. Öyle ki Cansaran (2018) Seferihisar'ın mevcut yerel üretiminin, yerel pazar ve alışveriş noktalarının artan nüfusun ihtiyaçlarını karşılayamayacağından dolayı büyük üretim ve satış yerleri ile küreselleşme etkisine gireceğini iddia etmektedir.

Seferihisar destinasyonunda yerel halkın turizme ve sakin şehir uygulamalarına yönelik algısını ölçmeye yönelik birçok çalışma yürütülmüştür (Aksu & Görman, 2019; Çakıcı vd., 2014; Sarıbaş vd., 2016). Bu yöndeki çalışmalarda olumlu ve olumsuz algılar ortaya koyulmuş olmakla birlikte büyük oranda olumlu algılar ortaya çıkmıştır. Destinasyonun şu anda bulunduğu yaşam aşaması ve turizmin küçük bir ilçenin ekonomisine sağladığı fayda göz önünde bulundurulduğunda öne çıkan algıyı sosyal değişim teorisiyle açıklamak mümkündür. Ancak şu an kısık sesle ifade edilen tepkilerin birçok destinasyonda olduğu gibi yükselerek ifade edilir olması olasıdır. Öyle ki bu araştırma kapsamında değerlendirilen göstergeler turizmin olumsuz etkilerinin ortaya çıkmaya başladığını ve sakin şehir felsefesiyle çelişir gelişmelerin yaşandığını işaret etmektedir. Yağcı & Avcıkurt (2017) tarafından Seferihisar destinasyonu ile ilgili metaforik alguları ölçmeye yönelik gerçekleştirilen araştırmada da dikkate değer bir düzeyde bu araştırmayı destekleyici olumsuz metaforlar elde edilmiştir. Olumsuz metaforlar arasında "Seferihisar gibi değil" metaforu dikkat çekici olup bu araştırmanın sonuçlarını desteklemektedir. Ayrıca olumsuz metafor sunanların büyük çoğunluğunun 21 ve üzeri yıldır Seferihisar'da yaşayan bireyler olması, eskiye nazaran olumsuzlukların yaşandığının göstergesidir. Öyle ki bu bireyler şehrin eski ve yeni durumunu kıyaslayacak bilgiye sahip ve sahiplik duyguları da daha üst düzeydedir. Nihai olarak ifade edilebilir ki Seferihisar turizmi için önemli bir araç niteliğinde olan sakin şehir unvanı, ideal turizm planı ve politikaları ile desteklenmelidir. Aksi takdirde mevcut gidişatın devam etmesi durumunda unvanı almadan önceki sakinliğini ve kendi kendine yetme potansiyelini aratır bir durumla karşılaşılması, sakin şehir sempatikliğinin kurbanı olması çok geç durmamaktadır.

Bu araştırma zaman kısıtlılığı nedeniyle büyük oranda

internet vasıtasıyla elde edilebilen veriler üzerinden gerçekleştirilmiştir. Bu veriler araştırma amacına istinaden yorumlamalara elbette imkân tanımaktadır. Ancak veriler üzerinden gerçekleştirilen yorumlamaların geçerliliğinin artırılması amacıyla sakin şehir vatandaşlarından da anket veya mülakat yöntemiyle veriler toplanması düşünülebilir. Bu yolla mevcut istatistiki verilerin yerel halk nezdinde nasıl algılandığı açıklığa kavuşturulabilir, bir nevi sağlama işlemi gerçekleştirilebilir. Ayrıca bu araştırma ve benzerlerinin yerel karar mercileri tarafından da belirli aralıklarla gerçekleştirilmesi destinasyonda sürdürülebilirliği sağlamak adına önemlidir. Son olarak araştırma alanı olarak seçilen Seferihisar'ın sakin şehir olmasının yanında kitle turizm talebiyle de karşılaştığı göz ardı edilmemelidir. Turizm ve sakin şehir felsefesi arasında bir paradoksun varlığı görüşüne sadık kalarak ifade etmek gerekir ki denize kıyısı olmayan sakin şehirlerde gerçekleştirilecek araştırmalarda farklı sonuçlara ulaşmak mümkündür.

Etik Beyan: Bu çalışma için etik kurul izni istenmemektedir. Aksi bir durumun tespiti halinde TO&RE Dergisinin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk çalışmanın yazarına aittir.

Yazar Katkı Beyanı: Çalışma tek yazar tarafından gerçekleştirilmiştir.

Çıkar Beyanı: Çıkar çatışması yoktur.

Teşekkür ve Destek Beyanı: Verilerin elde edilmesinde büyük katkısı olan Seferihisar Belediyesi personeli Abdurrahman ARGİN'a teşekkürlerimi sunarım.

Kaynakça

- Ak, D. & Bıçkı, D. (2016). Yavaş Kent (Cittaslow) Hareketinin Kentsel Yaşam Kalitesi Bağlamında Değerlendirilmesi. *Journal of International Social Research*, 9(46), 615-632.
- Ak Çetin, D. & Akpınar, O. (2021). Seferihisar'da Konut Fiyatlarını Etkileyen Faktörlerin Hedonik Model İle Belirlenmesi Araştırması. *İzmir İktisat Dergisi*, 36(1), 43-59.
- Akman, E., Nergiz, N. & Akman, Ç. (2013). *Sürdürülebilir Bir Kalkınma İçin Yavaşça Acele Et (Festina Lente)*. İçinde B. Özer & G. Şeker (Ed.), *Yerel ve Bölgesel Kalkınma: Küresel ve Yerel Bakış Açılırları*, ss. 37-55, Celal Bayar Üniversitesi Matbaa Birimi, Manisa.
- Aksu, M. & Görman, N. (2019). Yerel Halkın Cittaslow Hareketi Bağlamında Turizm Algısı: Seferihisar ve Gökçeada'da Bir Araştırma. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(2), 457-471.
- Aslan, E. & Güneş, S. (2016). Sakin Şehirler için Sürdürülebilir Turizmin Önemi. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 3(3), 1-17.
- Baykal, F. & Ataberk, E. (2020). Karşılaştırmalı Bir Araştırma: Kuramdan Uygulamaya Türkiye'de Cittaslow Hareketi. *Safran Kültür ve Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 290-316.
- Cansaran, D. (2018). Küreselleşmeye Aykırı Bir Yaşam Biçimi "Sakin Kentler": Seferihisar Örneği. *İdealkent*, 25(9), 885-908.
- Cittaslow (Eylül 2021). *Association*. <https://www.cittaslow.org/content/association>, Erişim Tarihi: 20.09.2021.
- Cittaslow Türkiye (Eylül 2021). *Cittaslow Felsefesi*. <https://cittaslowturkiye.org/#cittaslow>, Erişim Tarihi: 17.09.2021.
- Coşar, Y. (2014). Yavaş Şehir Olgusunun Kentsel Yaşam Kalitesi Üzerindeki Algılanan Etkisi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 25(2), 226-240.

- Coşar, Y. (2013). *Yavaş Şehir (Cittaslow) Olgusunun Turist Davranışları ve Yerel Halkın Kentsel Yaşam Kalitesi Algısına Etkileri*. Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, İzmir.
- Çakıcı, A. C., Yenipınar, U. & Benli, S. (2014). Yavaş Şehir Hareketi: Seferihisar Halkının Tutum ve Algıları ile Yaşam Doyumları. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 11(3), 26-41.
- Çokal, Z., Deniz, G. & Özsoy, A. (2020). Turizm mi Sürdürülebilirlik mi? Yavaş Şehirlere Yönelik Bir Değerlendirme. *Congress International Travel and Tourism Dynamics*, 8-10 Ekim 2020, ss. 203-214, Ankara.
- Çıtak, Ş. Ö. (2016). Sakin Şehirler Hızlı Turistler. *Itobiad: Journal of the Human & Social Science Researches*, 5(8), 2692-2706.
- Değirmeci, İ. & Sarıbyık, M. (2015). Tarihi Mekânlarda Sürdürülebilirlik Bağlamında Cittaslow Hareketi: Taraklı Örneği. 2. *International Sustainable Buildings Symposium*, 28-30 Mayıs 2015, ss. 612-620, Ankara.
- Demir, H. (2019). *Yerel Halkın Bakış Açısıyla Cittaslow (Sakin Şehir) Kavramı ve Etkinliği: Yalvaç ve Eğirdir Örnekleriyle Karşılaştırmalı Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, Gaziantep.
- Demirhan, Y. & Taylan, Ö. (2017). Amerikanlaşmanın Kültürel Boyutu: Diyarbakır Örneği. *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi*, 5(2), 87-105.
- Dündar, Y. & Sert, A. N. (2018). A Study on Local People's Perception About Cittaslow: The Case of Seferihisar. *Journal of Turkish Tourism Research*, 2(4), 74-91.
- Doğan, M., Aksu, M., Çelik, Ö. & Kaymak, H. (2014). Cittaslow Markasının Turizme Etkisi: Seferihisar'daki Konaklama İşletmeleri Yöneticileri Üzerine Bir Araştırma. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 4(2), 6-11.
- Ekincek, S. (2014). *Sakin Şehir (Cittaslow) Yöneticilerinin Sakin Şehir Hareketine Ve Sürdürülebilirliğe Yönelik Değerlendirmeleri*. Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, Eskişehir.
- Ersavaş Kavanoz, S. (2015). *Cazibe Merkezleri Yaratma Stratejisi Olarak Yavaş Kentler*. Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, İstanbul.
- Grzelak-Kostulska, E., Hołowiecka, B. & Kwiatkowski, G. (2011). Cittaslow International Network: An Example of a Globalization Idea?. In *Conference Proceedings, The Scale of Globalization. Think Globally, Act Locally, Change Individually in the 21st Century*, ss. 186-192, Ostrava.
- İzmir Büyükşehir Belediyesi. (2020). *2020 Faaliyet Raporu*. İzmir Büyükşehir Belediyesi Yayını, İzmir.
- Karakaş Özür, N. (2016). Sakin Şehir/Cittaslow Hareketi ve Yerleşme Coğrafyası. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 37, 151-157.
- Keskin, E. B. (2010). *Sürdürülebilir Kent Kavramına Farklı Bir Bakış Olarak Yavaş Şehirler (Cittaslow): Seferihisar Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Kütahya.
- Köstem, K. B. & Yüksel, H. (2020). *Sakin Şehirlerde Mekân Kullanımı: Seferihisar Örneği*. İçinde B. Tunçsiper (Ed.), *Sosyal Bilimlerde Güncel ve Seçme Yazılar*, ss. 97-112, Ekin Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı (Eylül 2021). *Turizm İstatistikleri*, <https://yigm.ktb.gov.tr/TR-9851/turizm-istatistikleri.html>, Erişim Tarihi: 17.09.2021.
- Mayer, H. & Knox, P. L. (2006). Slow Cities: Sustainable Places in a Fast World. *Journal of Urban Affairs*, 28(4), 321-334.
- Miele, M. (2008). CittàSlow: Producing Slowness Against the Fast Life. *Space and Polity*, 12(1), 135-156.
- Nilsson, J. H., Svård, A. C., Widarsson, Å. & Wirell, T. (2011). 'Cittaslow' Eco-Gastronomic Heritage as a Tool for Destination Development. *Current Issues in Tourism*, 14(4), 373-386.
- O'Leary, Z. (2017). *The Essential Guide to Doing Your Research Project*. Sage Publications, London.
- Sahibinden, (Eylül, 2021). *Emlak Endeksi*, <https://www.sahibinden.com/emlak360/emlak-endeksi/konut/satilik/izmir/470/23989>, Erişim Tarihi: 17.09.2021.
- Sarıbaş, Ö., Kömürçü, S. & Güler, M. E. (2016). Yavaş Şehirlerde Yaşayan Z Kuşağının Çevre ve Sürdürülebilir Kalkınma Algıları: Seferihisar Örneği. *Uluslararası Türk Dünyası Turizm Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 107-119.
- Semmens, J. ve Claire, F. (2012). The Value of Cittaslow as an Approach to Local Sustainable Development: A New Zealand Perspective. *International Planning Studies*, 17(4), 353-375.
- Slowfood (Eylül, 2021). *Our History*. <https://www.slowfood.com/about-us/our-history/>, Erişim Tarihi: 25.09.2021.
- Slow Food Manifestosu. (1989). *Our History*. https://slowfood.com/filemanager/Convivium%20Leader%20Area/Manifesto_ENG.pdf, Erişim Tarihi: 16.11.2021
- Sırım, V. (2012). Çevreyle Bütünleşmiş Bir Yerel Yönetim Örneği Olarak "Sakin Şehir" Hareketi Ve Türkiye'nin Potansiyeli. *Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, 1(4), 119-131.
- Türkiye İstatistik Kurumu (Eylül 2021). *Merkezi Dağıtım Sistemi*, <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?locale=tr>, Erişim Tarihi: 17.09.2021
- Yağcı, P. & Avcıkurt, C. (2017). Seferihisar Halkının Sakin Şehir Kavramına İlişkin Metaforik Algıları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(3), 1302-6879.
- Yalçın, A. & Yalçın, S. (2013). Sürdürülebilir Yerel Kalkınma İçin Cittaslow Hareketi Bir Model Olabilir mi? *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 5(1), 32-41.
- Zengin, B. & Genç, K. (2018). Yavaş Şehirlerin (Citta-Slow) Pazarlanması: Göynük Örneği. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(2), 585-599.